

Timrå kommun

Timra.kommun@timra.se

2019-02-27

1 (20)

Dnr 405-2018:6434

Beslut

efter regelbunden kvalitetsgranskning vid Ljustorps
skola i Timrå kommun

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19-20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en kvalitetsgranskning på Ljustorps skola avseende verksamhetens kvalitet i förhållande till mål och andra riktlinjer. En kvalitetsgranskning ska belysa hur väl skolorna klarar sitt uppdrag att ge varje elev förutsättningar att nå de nationella målen. Målen och riktlinjerna framgår framför allt av den läroplan och de kursplaner eller motsvarande styrdokument som gäller för utbildningen.

Läsanvisning

Skolinspektionen bedömer skolans arbetssätt inom fyra områden. På varje område bedöms om skolan uppfyller framtagna kvalitetskriterier i hög utsträckning, i flera delar eller i låg utsträckning. Om en skola bedöms uppfylla kvalitetskriterierna i låg utsträckning eller i flera delar anger Skolinspektionen att utvecklingsarbeten behöver inledas och visar på vilka punkter. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs också av skolan. Om en skola bedöms uppfylla kriterierna i hög utsträckning begär inte Skolinspektionen motsvarande redovisning.

Beslut:

Skolinspektionen bedömer att framtagna kvalitetskriterier uppfylls vid Ljustorps skola i följande utsträckning:

Rektors ledarskap

Rektorn leder och styr i hög utsträckning skolans utveckling av undervisningen.

Undervisning

Undervisningen främjar i flera delar elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn ser till att lärarna bedriver ett samlat arbete för att utveckla undervisningen så att den i högre utsträckning stärker elevernas nyfikenhet och inre motivation att lära.

Trygghet och studiero

Utbildningen präglas i flera delar av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn ser till att lärarna bedriver ett samlat arbete för att utveckla och använda förhållningssätt och ändamålsenliga metoder som ger elever studiero under lektionerna.

Bedömning och betygssättning

Förutsättningar för att säkerställa likvärdigheten i bedömning och betyg ges i flera delar, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn ger alla lärare förutsättningar att kvalitetssäkra sina bedömningar av elevers kunskaper.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast den 27 september 2019 redovisa till Skolinspektionen vilka förbättringsåtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområdena.

Redogörelsen skickas via e-post, till skolinspektionen.umea@skolinspektionen.se, eller per post till, Skolinspektionen, Box 3177, 903 04 Umeå. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr 405– 2018:6434) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömningar

Nedan redovisas Skolinspektionens bedömningar för respektive område.

Rektors ledarskap

Författningsstöd

1 kap. 5 §, 2 kap. 9-10 och 34 §§, 4 kap. 4-7 §§ skollagen
Förordningen (SKOLFS 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (Lgr 11), 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning, Skolans uppdrag, Varje skolas utveckling. 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.1 Normer och värden, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.6 Skolan och omvärlden, 2.8 Rektorns ansvar

Skolinspektionen bedömer följande: Rektorn leder och styr i hög utsträckning skolans utveckling av undervisningen.

De sammanfattande skälen för bedömningen är att rektorn skapar en god grund för utveckling av undervisningen genom att följa upp och analysera skolenhetens resultat. Rektorn leder och organiserar det pedagogiska arbetet med fokus på skolans kunskaps- och värdegrundsuppdrag. Till viss del leder och styr rektorn också ett strategiskt jämställdhetsarbete. Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen kopplat till de iakttagelser myndigheten gjort inför och vid besöket.

Rektorns ansvar för uppföljning, analys och förbättringsåtgärder

Skolinspektionens granskning visar att rektorn skapar en god grund för utveckling av undervisningen genom att följa upp och analysera skolenhetens resultat. Av intervjuer med lärare, elevhälsa och rektor, samt av det dokumenterade kvalitetsarbete som Skolinspektionen tagit del av, framgår att skolan regelbundet följer upp, analyserar samt värderar verksamhetens måluppfyllelse i förhållande till läroplanens övergripande mål. Som underlag används exempelvis resultat av nationella prov, screeningtester samt lärarnas egen bedömning av elevernas kunskaper och utveckling. Vid två tillfällen per år följs elevernas kunskapsutveckling upp och analyseras. Uppföljnings- och analysarbetet sker strukturerat i lärararbetslaget, i elevhälsan samt på rektorsnivå och innefattar kunskapsresultat på individ-, grupp- och ämnesnivå. Under innevarande läsår har skolans elevhälsa i samverkan med lärare, förstelärare och central elevhälsa därtill genomfört en omfattande kartläggning och analys av elevers stödbehov i relation till undervisningens genomförande i samtliga undervisningsgrupper på skolan.

Granskningen visar vidare att rektorn utifrån analyserna genomför nödvändiga utvecklingsåtgärder och fattar beslut om hur resurser ska fördelas för att möta de behov som finns vid skolan. Rektor, lärare och elevhälsa ger flera exempel på att analyser av resultat avseende såväl kunskaper som värdegrund, trygghet och studiero renderar i att rektor beslutar om prioriterade insatser och omfördelning av resurser. Exempel på detta är delning av undervisningsgrupper och ökad bemanning under raster. Den kartläggning av all undervisning som genomförts under innevarande läsår

kommer enligt lärare, elevhälsa och rektor inom kort att omsättas till en konkret handlingsplan för respektive klass/undervisningsgrupp.

Rektorns ansvar för att leda och styra det pedagogiska arbetet

Av granskningen framgår att rektorn leder och organiserar det pedagogiska arbetet med fokus på skolans kunskaps- och värdegrundsuppdrag. Av intervju med rektorn framgår att hen under de två åren med rektorsansvar för skolan har lagt stort fokus vid att organisera lärare, elevhälsa och elever för att på bästa sätt kunna möta och stödja eleverna i deras utveckling. Rektorn har arbetat för att tydliggöra ramar, roller och förväntningar samt med att implementera rutiner för skolans inre arbete. Enligt rektor, lärare och elevhälsa är flera viktiga grundläggande arbetsrutiner nu implementerade, exempelvis avseende arbetet med extra anpassningar och särskilt stöd, elevhälsans arbete samt arbetet med studie- och yrkesvägledning.

Enligt lärarna är rektorn inte lika drivande vad gäller utveckling av själva undervisningen. Enligt både lärare och rektor har skolan tidigare inte arbetat med kollegialt lärande på ett formaliserat sätt, och det finns inte några implementerade gemensamma strategier eller förhållningssätt utarbetade avseende undervisningens genomförande. Lärarna och rektorn uppger dock att ett samlat arbete med att utveckla undervisningen har påbörjats i och med en kompetensutvecklingsinsats i läs- och skrivundervisning. Rektorn har utifrån utbildningen gett en förstelärare i uppdrag att leda implementeringsarbetet på skolan. Rektor avser genom egen ledning samt genom fortlöpande uppdrag till försteläraren driva en sammanhållen utveckling av undervisningen tillsammans med lärarna. Det finns exempelvis kommungemensamma mallar för undervisningens struktur som rektorn avser implementera på skolan.

Rektorns styrning av skolans arbete med jämställdhet

Granskningen visar vidare att rektorn till viss del leder och styr ett strategiskt jämställdhetsarbete. Rektor, lärare och elevhälsa berättar att resultat av så väl kunskaper som trygghet och studiero analyseras ur ett könsperspektiv, även om det på grund av lågt elevantal är svårt att urskilja mönster. I samtliga intervjuer framkommer exempel på ett aktivt arbete kring jämlikhet. Enligt lärarna och rektorn planeras och genomförs dock inte undervisningen på ett medvetet sätt utifrån ett jämställdhetsperspektiv. Enligt rektorn är implementering av ett mer strategiskt jämställdhetsarbete planerat till hösten 2019.

Skolinspektionen bedömer sammantaget att Ljustorps skola *i hög utsträckning* uppfyller kvalitetskriterierna inom området Rektorns ledarskap.

Undervisning

Författningsstöd

1 kap. 4 §, 3 kap. 3 och 5a §§, 4 kap. 9 § skollagen

5 kap. 2 § skolförordningen (2011:185)

Lgr 11, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, 2.1 Normer och värden, 2.2 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.6 Skolan och omvärlden 5. Kursplaner med kunskapskrav

Skolinspektionen bedömer följande: Undervisningen främjar i flera delar elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden, men utvecklingsområden finns.

De sammanfattande skälen för bedömningen är att undervisningen överlag är varierad och ger eleverna ett aktivt lärarstöd. Undervisningen är i flera fall strukturerad och målfokuserad. Vidare ger undervisningen i varierande grad eleverna möjlighet att reflektera över sitt eget lärande och det ingår i olika mån varierade metoder för att regelbundet planera och utvärdera undervisningen tillsammans med eleverna. Undervisningens innehåll är i olika utsträckning anpassat för att stimulera och utmana alla elever och det förekommer delvis inslag i undervisningen som stärker elevernas motivation att lära. Skolinspektionen bedömer att skolan främst behöver inleda ett utvecklingsarbete avseende att stärka elevernas motivation att lära. Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen kopplat till de iakttagelser myndigheten gjort inför och vid besöket.

Undervisningen ska vara målfokuserad, strukturerad, varierad och innehålla ett aktivt lärarstöd

I Skolinspektionens granskning framkommer att undervisningen överlag är varierad och ger eleverna ett aktivt lärarstöd. I intervju med lärare beskriver de att de försöker skapa en variation i undervisningen för att eleverna ska orka vara fokuserade under hela lektioner. Vid besökta lektioner observerades också att lektionerna bestod av olika typer av uppgifter och aktiviteter. Observationer och intervjuer med elever och lärare visar också att lärarna ger ett aktivt och individuellt anpassat stöd till alla elever. Lärarna cirkulerar runt till samtliga elever och ger dem individuellt stöd genom att ställa utvecklande frågor utan givna svar.

Vidare visar granskningen att undervisningen i flera fall är strukturerad men att lektionsstrukturen kan förtydligas ytterligare. Under de flesta lektioner observerades att lärarna inledningsvis presenterade lektionens innehåll både muntligt och skriftligt

för eleverna. Därefter observerades en variation mellan olika lektioner i vilken mån det fanns ett logiskt flöde mellan olika arbetsmoment och ett sammanfattande avslut. Lärarna berättar i intervju att de kan uppleva det som stressigt att hinna med allt de planerat på lektionerna samt att få lektionstiden att räcka till för att prata med eleverna om vad de ska göra nästa gång. De beskriver också att den årskursövergripande undervisningen påverkar lektionsstrukturen, bland annat försvårar den att genomföra årskursvisa genomgångar.

Intervjuer och observationer visar vidare att undervisningen i varierande grad är målfokuserad. Lärarna berättar i intervju att de planerar och genomför undervisningen med utgångspunkt i läroplanens mål och kursplanernas centrala innehåll och att de arbetar utifrån övergripande teman så som "rymden" eller "kroppen". Både intervjuer och observationer visar dock att arbetet med att förankra syftet med undervisningens innehåll och olika arbetsmoment hos eleverna kan utvecklas. Lärarna beskriver att de inte har några gemensamma metoder för att synliggöra syfte och mål med undervisningens innehåll för eleverna och att det görs olika. Ofta behandlas syfte och mål i början och slutet av ett ämne eller arbetsområde. Lärare ger också exempel på att de i början av varje lektion försöker påminna eleverna om lektionsinnehållets sammanhang. Både lärare och elever beskriver samtidigt att det under lektionerna läggs stort fokus vid vad det är eleverna ska göra, inte varför. Vid de besökta lektionerna observerades vissa, men få, exempel på att lärarna inför eller efter avslutade aktiviteter tydliggjorde vad aktiviteterna syftade till att eleverna skulle lära sig eller varför.

Enligt elevhälsan ser de behov av att utveckla en lektionsstruktur som tydliggör "när, hur, med vem och varför". Enligt rektorn saknas i dagsläget en samsyn i kollegiet kring hur undervisningen ska genomföras, men utvecklingsarbete har påbörjats.

Eleverna ska vara delaktiga i undervisningen och sitt eget lärande

Av granskningen framgår att undervisningen delvis ger eleverna möjlighet att reflektera över sitt eget lärande. Eleverna beskriver att de ges respons på sina kunskaper och sitt lärande i samband med utvecklingssamtal. Enligt rektorn samt skolans dokumentation arbetar skolan också efter en modell för utvecklingssamtal där eleverna tränas att nivåbedöma sin kunskap och sätta mål för sin utveckling. Både lärare, elever och observationer ger också exempel på inslag i undervisningen som ger eleverna möjlighet att reflektera över sitt lärande. Eleverna kan exempelvis få arbeta med problemlösning tillsammans och stegvis beskriva för varandra hur de tänker eller ge respons på varandras sagor. I någon klass genomförs varje vecka en frågetävling utifrån det undervisningsinnehåll som avhandlats.

Eleverna berättar dock samtidigt att den respons de ges i undervisningen huvudsakligen handlar om vad de ska göra, inte vad de lär sig. Lärare berättar att de försöker prata med eleverna var eleverna är i sitt lärande men att de uppfattar det som att eleverna inte tycker att det är viktigt. Vid de flesta besökta lektionerna observerades också att undervisningen presenterades och genomfördes med fokus på vad eleverna skulle göra, och få exempel gavs där lärarna initierade eller uppmuntrade eleverna till reflektion över sitt eget lärande. Det skiljde sig också åt i vilken mån kommunikationen mellan lärare och elever var fokuserad till att synliggöra elevernas tankemässiga framsteg och i vilken mån lärarna bekräftade elevernas tankemässiga progression.

Granskningen visar vidare att det i olika mån ingår varierade metoder i undervisningen för att regelbundet planera och utvärdera den tillsammans med eleverna. Lärarna berättar att de i sin planering av undervisningen tar hänsyn till hur långt eleverna i den aktuella gruppen nått. De ger också exempel på att elever i viss mån kan påverka undervisningens innehåll genom att läraren kan efterfråga elevernas tankar inför ett nytt arbetsområde. Av intervju med elever framgår dock att deras upplevelse är att de sällan ges möjlighet att påverka något i undervisningen. Eleverna kommer heller inte ihåg något tillfälle när lärarna frågat dem vad de är intresserade av att veta mer om, annat än i samband med undervisning i elevens val. Eleverna ger dock exempel på att de själva kan få välja innehåll när de ska skriva berättelser individuellt.

Lärarna beskriver vidare att det skiljer sig åt mellan dem i vilken mån de involverar elever i utvärdering av undervisningen, både vad gäller frekvens, omfattning och innehåll. Det kan ske efter varje lektion, varje vecka eller efter avslutat arbetsområde. Det kan omfatta alla elever eller några. Det kan handla om svårighetsgrad, om vad eleverna lärt sig, om vad som varit roligt eller hur studieron varit. Enligt elevernas uppfattning kan lärarna fråga dem vad de tyckt om dagen, om den varit bra eller dålig. Dessa samtal handlar enligt eleverna om hur arbetsron varit, aldrig om vad de exempelvis tycker om att arbeta på ett visst sätt. Vid lektionsbesöken observerades ett par exempel på att eleverna gjordes delaktiga i utvärdering av lektionen, då med fokus på studiero.

Undervisningen ska stimulera och utmana eleverna

Skolinspektionens granskning visar att undervisningens innehåll i olika utsträckning är anpassat för att stimulera och utmana alla elever. Så väl lärarna som elevhälsa och rektor beskriver att lärarna arbetar aktivt med extra anpassningar i undervisningen. I intervju med lärare, samt i lektionsobservationer, framkommer också exempel på hur olika lärare gör för att anpassa sin undervisning till alla elevers behov och

kunskapsnivåer, så som extra uppgifter med olika svårighetsgrad eller helt individuellt innehåll utifrån kunskapsnivå och behov. Enligt eleverna, samt flera av de observerade lektionerna, arbetar dock vanligtvis alla elever individuellt med samma sak på samma sätt men i olika takt. Detta med undantag för att de inom vissa skrivuppgifter ges möjlighet att påverka innehållet och arbeta utifrån sin egen kunskapsnivå.

Granskningen visar vidare att det delvis förekommer inslag i undervisningen som stärker elevernas motivation att lära. Lärarna ger exempel på att de försöker motivera elever genom att uttrycka positiva förväntningar, exempelvis "jag vet att du kan" eller "jag vet att du skulle kunna göra en jättebra saga". Detta gav även observationerna vissa exempel på. Lärare beskriver vidare att de kan försöka fånga upp elevers intressen i undervisningen och ger exempel på ett arbetsområde och ett ämne som väckt elevers engagemang genom att de getts inflytande över innehållet.

Lärarna beskriver samtidigt elevers motivation och lust att lära överlag som ett bekymmer. De berättar att många av skolans elever inte tycker att det är viktigt att lära och att det är svårt att motivera dem att vilja lära sig mer. Vid de besökta lektionerna observerades också lektioner där eleverna inte bibehöll ett intresse och motivation under arbetets gång, vilket medförde ett lågt flöde i deras arbetsprocesser.

Både elevhälsan och lärarna lyfter vikten av att försöka få eleverna att förstå att de behöver lära sig saker i skolan för att få dem att bli engagerade. Lärarna berättar att de, när elever uttrycker att något är tråkigt, försöker förklara för eleverna att de behöver göra vissa saker först för att sedan kunna komma vidare. Enligt eleverna brukar lärarna ibland berätta om vad som står i läroplanen och att det är viktigt att eleverna lär sig det som står i den. Lärarna berättar också att de i samband med ett arbete om yrken kommer att kunna göra tydligt för eleverna varför de behöver lära sig saker i skolan.

Av samtliga intervjuer framgår samtidigt att skolan saknar ett medvetet och sammanhållet arbete kring intresseväckande undervisning. Eleverna ger exempel på hur undervisningen kan göras spännande för dem genom att innehållet sätts in i ett för dem intressant sammanhang. De berättar dock att undervisningen på skolan i huvudsak inte bedrivs på det sättet utan mer mekaniskt med fokus på vad eleverna ska göra. Vid de besökta lektionerna noterades också få exempel på att lektionerna inleddes med intresseväckande frågor eller att innehållet sattes in i ett för eleverna intressant sammanhang. Enligt lärarna och elevhälsan är intresseväckande och motiverande undervisning endast något som diskuterats på individnivå utifrån enskilda elever som inte vill göra något alls. Enligt rektorn är arbetet med elevernas motivation ett av de viktigaste områdena för skolan att utveckla.

Skolinspektionen bedömer sammantaget att Ljustorps skola *i flera delar* uppfyller kvalitetskriterierna inom området Undervisning, men att utvecklingsområden finns.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn ser till att lärarna bedriver ett samlat arbete för att utveckla undervisningen så att den i högre utsträckning stärker elevernas nyfikenhet och inre motivation att lära.

Skolinspektionen bedömer att Ljustorps skola behöver utveckla inslag i undervisningen som stärker elevernas inre motivation att lära.

Enligt 1 kap. 4 § skollagen ska utbildningen främja alla elevers utveckling och lärande samt en livslång lust att lära. Enligt läroplanen ska skolan stimulera elevernas kreativitet, nyfikenhet och självförtroende.¹ Inom forskningen görs ofta en distinktion mellan yttre och inre motivation hos elever.² Inre motivation innebär att elever engagerar sig i uppgifter och aktiviteter för att de finner dessa intressanta och lustfyllda i sig. Yttre motivation innebär att elever engagerar sig i skolarbetet utifrån yttre krav (för att de måste gå till skolan, för att tillfredsställa lärare eller föräldrar, för att få höga betyg och så vidare). Båda dessa kan givetvis användas som drivkrafter i arbetet, men för att gynna en livslång lust att lära och upplevd meningsfullhet krävs att det finns en inre motivation att lära sig. Lärarens bidrag till att skapa inre motivation består i att bidra till positiva förväntningar och nyfikenhet hos eleverna. Det kan exempelvis ske genom att läraren sätter in uppgifter i ett för eleverna angeläget sammanhang, anknyter till aktuella samhällsfrågor eller livet utanför skolan

¹ Lgr 11,1. Skolans värdegrund och uppdrag, Skolans uppdrag.

² Giota, J. (2013) *Individualiserad undervisning i skolan – en forskningsöversikt*, Vetenskapsrådets rapportserie 3:2013, Stockholm: Vetenskapsrådet.

eller förklarar varför en viss uppgift är viktig.³ Det är viktigt att göra de mest rutinmässiga uppgifterna mer roliga, spännande och intressanta.⁴

Granskningen visar att undervisningen vid Ljustorps skola kan utvecklas så att den i högre grad stärker elevernas motivation att lära. Det är Skolinspektionens rekommendation att skolan utvecklar ett medvetet och sammanhållet arbete kring hur undervisningen ska göras intressant och lustfylld för eleverna. Detta exempelvis genom att med utgångspunkt i ett för eleverna angeläget sammanhang skapa nyfikenhet, intresse och positiva förväntningar hos eleverna.

Trygghet och studiero

Författningsstöd

3 kap. 3 §, 5 kap. 3 och 5 §, 6 kap. 6-7 §§ skollagen

Lgr 11, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Grundläggande värden, Förståelse och medmänsklighet, 2.1 Normer och värden, 2.2 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande

Skolinspektionen bedömer följande: Utbildningen präglas i flera delar av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete, men utvecklingsområden finns.

De sammanfattande skälen för bedömningen är att det bedrivs ett medvetet och sammanhållet arbete för att skapa trygghet på skolan. Skolan bedriver i viss mån även ett samlat arbete för att undervisningen ska präglas av studiero. Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömning kopplat till de iakttagelser myndigheten gjort inför och vid besöket.

Skolans arbete med att skapa trygghet

³ Håkansson, J. & Sundberg, H. 2012 *Utmärkt undervisning: Framgångsfaktorer i svensk och internationell forskning*, Stockholm: Natur & Kultur; Hattie, J. (2009) *Visible learning: A synthesis of over 800 meta-analyses relating to achievement*, London: Routledge; William, D. (2013) *Att följa lärande – formativ bedömning i praktiken*, Lund: Studentlitteratur.

⁴ Lozic, V. (2015) *Motivation en viktig nyckel till elevers skolframgång*, se www.skolverket.se och flikarna "Skolutveckling" – "Forskning" – "Didaktik" – "Undervisning" – "Relationer och lärande".

I Skolinspektionens granskning framkommer att skolan bedriver ett medvetet arbete för trygghet och motverka kränkande behandling. Skolan har rutiner för hur fall av kränkande behandling ska hanteras, och dessa är kända av personalen. Både elever, lärare, elevhälsa och rektor beskriver elevernas trygghet på skolan överlag som god, men att det finns exempel på situationer där eleverna upplever otrygghet med varandra. I intervju med lärare, elevhälsa och rektor framgår att elevernas upplevelser är väl kända för dem. De beskriver skolans arbete med att kartlägga elevernas trygghet som väl fungerande och att såväl åtgärdande som förebyggande insatser genomförs och följs upp. Exempelvis arbetar skolan för att det ska finnas vuxna tillgängliga vid otrygga situationer, elevhälsan genomför riktade insatser med värdegrundsövningar till vissa elevgrupper och lärarna beskriver ett sammanhållet främjande arbete på skolan med språkbruk. Vid samtliga lektionsbesök observerades också att lärarna hade ett varmt och respektfullt bemötande gentemot eleverna. Vidare observerades ett tryggt och tillåtande klimat där eleverna vågade uttrycka sig och svara på frågor inför varandra, oavsett kön.

Skolans arbete med att skapa studiero

Granskningen visar vidare att skolan i viss mån bedriver ett samlat arbete för att undervisningen ska präglas av studiero. Exempelvis finns ordningsregler utarbetade tillsammans med eleverna, och elevhälsan används som stöd för lärarna genom observationer och handledning. Elever i någon klass berättar också hur de kan belönas med en stjärna på tavlan om de varit tysta. Såväl elever som lärare och elevhälsa beskriver dock att elever ofta inte följer ordningsreglerna och att det finns problem med bristande studiero på skolan. Även vid de besökta lektionerna observerades att studieron var varierade. Under samtliga lektioner fanns stunder där det var lugn och ro i klassrummet, men också stunder med flera störande moment. I några fall föreföll vissa elever vara omotiverade, pratade om andra saker och rörde sig runt i klassrummet på ett sätt som inte var befogat utifrån lektionens innehåll. I vissa fall observerades exempel på elever som vid upprepade tillfällen störde andra elever i deras arbete. Även övergångar mellan olika lektionsuppgifter gav i flera fall upphov till ökad rörelse, slammer och prat.

Av intervju med rektorn, lärare och elevhälsan uttrycker de förhoppningar om att studieron ska förbättras i samband med att vissa elevgrupper inom kort ska delas. Samtidigt beskriver de att det saknas en samsyn på skolan om ändamålsenliga strategier för att skapa och upprätthålla studiero, och lärarna ser behov av att hitta en gemensam plan för hur de ska arbeta med detta. Även observationerna indikerar att det skiljer sig åt i vilken mån lärare använder sig av ändamålsenliga metoder för att skapa lugn och ro under lektioner. Exempelvis observerades en variation vad gäller i

vilken mån lektionernas innehåll sattes in i ett för eleverna angeläget sammanhang, i vilken mån elever stimulerades genom tankemässiga utmaningar och i vilken mån lärarna bekräftade ett önskat beteende hos eleverna eller om fokus huvudsakligen lades på tillsägelser vid oönskat beteende. Det varierade också i vilken mån lärarnas strategier för att skapa lugn och ro i klassrummet gav effekt.

Av intervju med elever, lärarna och elevhälsan framgår att det även saknas en samsyn kring ändamålsenliga metoder för att återställa ordningen när oro uppstår. Enligt elever och lärare blir det inte så mycket konsekvenser för elever vid oönskat beteende. Lärarna markerar för elever att det inte är ok att störa, men det ger inte önskad effekt. Vidare uppger lärarna att de känner en osäkerhet inför hur de ska hantera vissa elever som ofta skapar oro kring sig, och att lärarnas och elevhälsans uppfattning om lämpliga åtgärder i vissa fall går isär. Observationerna visade exempel där lärare tillrättavisade elever löpande om att de exempelvis skulle sätta sig på sin plats, räcka upp handen och vänta på sin tur, samt att lärare hjälpte elever individuellt med att återgå till sitt eget arbete. Lärarnas acceptans för störningar skiljde sig åt och deras tillsägelser gav ofta endast en kortvarig effekt.

Skolinspektionen bedömer att Ljustorps skola *i flera delar* uppfyller kvalitetskriterierna inom området Trygghet och studiero, men att utvecklingsområden finns.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn ser till att lärarna bedriver ett samlat arbete för att utveckla och använda förhållningssätt och ändamålsenliga metoder som ger elever studiero under lektionerna.

Skolinspektionen bedömer att det vid Ljustorps skola bedrivs ett visst arbete runt elevernas studiero men att lärarna i högre grad behöver utveckla och använda förhållningssätt och ändamålsenliga metoder som skapar och upprätthåller lugn och ro på lektionerna samt återställer ordning när oro uppstår.

Enligt 5 kap. 3 § skollagen ska utbildningen utformas på ett sådant sätt att alla elever tillföräkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero. Lärarnas arbete med att skapa studiero kan handla om hur de agerar både förebyggande och åtgärdande när det finns problem i en elevgrupp eller kopplat till enstaka elever. Forskning visar att det förebyggande arbetet kan handla om att läraren uttrycker tydliga förväntningar, är

en god förebild och uppmärksammar ett önskvärt beteende hos eleverna.⁵ Det handlar också om att ge eleverna tankemässig utmaning och stimulans på lektionerna, så att de inte riskerar att bli omotiverade, uttråkade eller stökiga.⁶ För att åstadkomma ett effektivt arbete med studiero krävs att skolan som helhet har ett gemensamt förhållningssätt kring detta arbete. Huvudmannen och rektorn ansvarar för att ge lärare goda förutsättningar att bedriva en undervisning som präglas av studiero. Ett samlat arbete som tydligt leds utav rektorn är centralt för att skapa sådana förutsättningar.⁷

Granskningen visar att det saknas en samsyn vid Ljustorps skola runt hur studiero skapas och upprätthålls och att det skiljer sig åt i vilken mån lärare använder sig av ändamålsenliga metoder för detta. För att åstadkomma ett effektivt arbete med studiero krävs att skolan som helhet har ett gemensamt förhållningssätt kring detta arbete. För att åstadkomma en miljö på skolan där all undervisning präglas av studiero krävs att det finns väl fungerande forum för lärarna att diskutera och komma överens om gemensamma strategier och förhållningssätt. Skolinspektionen rekommenderar därför att lärarna med ledning av rektorn utvecklar ett samlat och strukturerat arbete för att identifiera och utveckla framgångsrika strategier och förhållningssätt för att skapa och upprätthålla studiero och för att återställa ordning när oro uppstår.

Bedömning och betygssättning

Författningsstöd

1 kap. 9 §, 3 kap. 14 §, 10 kap. 20 a § skollagen

9 kap. 20 och 22 b §§ skolförordningen

Lgr 11, 2.2 Kunskaper, 2.7 Bedömning och betyg

⁵ Skolverket (2011b) *Utvärdering av metoder mot mobbing*, Rapport 353, Stockholm: Fritzes.

⁶ Skolinspektionen (2014) *Stöd och stimulans i klassrummet – rätten att utvecklas så långt som möjligt*, Rapport 2014:2, Stockholm: Skolinspektionen.

⁷ Skolinspektionen (2016c) *Skolans arbete med att säkerställa studiero – det räcker inte att det är lugnt, eleverna måste lära sig något också*, Stockholm: Skolinspektionen.

Skolan omfattar årskurserna 1-5 och betyg sätts därför inte vid skolan. Skolinspektionens bedömning av området omfattar således inte betygssättning.

Skolinspektionen bedömer följande: Förutsättningar för att säkerställa likvärdigheten i bedömning ges i flera delar, men utvecklingsområden finns.

De sammanfattande skälen för bedömningen är att rektorn analyserar skillnader i omdömen i olika ämnen och årskurser samt för diskussioner med lärare och elevhälsa om vad som påverkar och orsakar dessa. Vidare ger rektorn i viss mån lärarna förutsättningar att kvalitetssäkra sina omdömen, men kan i högre grad se till att lärarna använder sig av olika metoder för att göra likvärdiga bedömningar. Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen kopplat till de iakttagelser myndigheten gjort inför och vid besöket.

Rektorn ska analysera skillnader i omdömen

Skolinspektionens granskning visar att rektorn analyserar skillnader i omdömen i olika ämnen och årskurser samt för diskussioner med lärare och elevhälsa om vad som påverkar och orsakar dessa. Rektorn och lärarna beskriver att det i samband med uppföljning av kunskapsresultat två gånger per år genomförs diskussioner utifrån tydliga instruktioner och frågeställningar. Jämförelser mellan ämnen och årskurser görs exempelvis utifrån högre och lägre kunskapsresultat samt utifrån kön. Rektorn ger exempel där analyserna bidragit till att synliggöra framgångsfaktorer i ämnet musik som kunnat användas i fler ämnen.

Rektor ska säkerställa att omdömen kvalitetssäkras

Skolinspektionens granskning visar vidare att rektorn i viss mån ger lärarna förutsättningar att kvalitetssäkra sina omdömen men i högre grad kan se till att lärarna använder sig av olika metoder för att göra likvärdiga bedömningar av elevernas kunskaper. I intervju med lärare och rektor framgår att lärarna använder olika typer av stöd för bedömning av elevernas kunskaper inom ämnena svenska, matematik och engelska. De olika typer av stöd som anges är Skolverkets bedömningsportal, resultat av screeningtester samt resultat av nationella prov i årskurs 3. Enligt rektorn och lärarna saknas dock uttalade riktlinjer för vilka metoder lärarna ska använda för att kvalitetssäkra sina bedömningar av elevernas kunskaper i övriga ämnen. Lärarna beskriver att det skiljer sig åt mellan olika ämnen om och i vilken mån de använder bedömningsstöd.

Lärarna berättar också att de ibland kan diskutera bedömning med varandra men att organiserade bedömningsdiskussioner inte genomförs, varken inom skolan eller

tillsammans med andra skolor. Rektorn uppger att bedömningar i alla ämnen berörs i de diskussioner som förs i samband med uppföljningsarbetet. Enligt lärarna, samt de dokumenterade frågeställningar som används vid kunskapsuppföljningar, förs förvisso diskussioner som synliggör skillnader i elevers resultat i olika ämnen, men inte utifrån perspektivet om bedömningarna gjorts likvärdigt.

Skolinspektionen bedömer sammantaget att Ljustorps skola *i flera delar* uppfyller kvalitetskriterierna inom området Bedömning och betygssättning, men att utvecklingsområden finns.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn ger alla lärare förutsättningar att kvalitetssäkra sina bedömningar av elevers kunskaper.

Skolinspektionen bedömer att rektorn i viss utsträckning ger lärarna möjlighet att kvalitetssäkra sina bedömningar men att detta behöver utvecklas.

Betygssättning innebär myndighetsutövning och det betyg som en elev får kan ha avgörande betydelse för elevernas chanser till utbildning och arbete. Det är inte bara bedömning i samband med betygssättning som är viktigt. Även de bedömningar som lärarna behöver göra i icke-betygssättande årskurser behöver vara likvärdiga. Det är därför viktigt att lärarnas bedömningar kvalitetssäkras utifrån att bedömningen av elevens prestation sker med utgångspunkt i kunskapskraven och den nationella nivån för vad som avses med att ha uppnått olika kunskapskrav. Bedömning är en komplex praktik och kräver att lärare inte lämnas ensamma i arbetet. Det är viktigt att lärarna ges förutsättningar att kvalitetssäkra sin bedömning, dels i relation till styrdokumentet, dels med varandra.⁸

Av granskningen framgår att skolans arbete med att kvalitetssäkra bedömningar kan utvecklas. Lärarna saknar styrning av hur kvalitetssäkringsarbetet ska bedrivas. Organiserade bedömningsdiskussioner genomförs inte och det varierar i vilken mån

⁸ Skolverket (2016) *Betygsskalan och betygen B och D*, Stödmaterial, Reviderad version, Stockholm: Fritzes.

informell samverkan i bedömningsfrågor sker. Det varierar också i vilken mån andra typer av bedömningsstöd används. Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn tydliggör hur skolan ska arbeta med att kvalitetssäkra bedömningar. I detta arbete rekommenderas rektorn se till att lärarna samverkar kring bedömningsfrågor samt att även andra typer av bedömningsstöd förankras hos och används av personalen. För att ge stöd till skolorna har Skolverket tagit fram bedömningsstöd i flera ämnen som lärare bör använda sig av, även om alla inte är obligatoriska. Bedömningsstöden är en metod för skolan att se till att bedömningarna håller en likvärdig nivå med den nationella.⁹

På Skolinspektionens vägnar

X Veronica Bonivart Säfström

Veronica Bonivart Säfström
Beslutsfattare
Signerat av: Veronica Bonivart Säfström

X Lena Johansson

Lena Johansson
Föredragande
Signerat av: Lena Johansson

I handläggningen av ärendet har även Ulf Pantzare och Caroline Rönnegård medverkat.

⁹ Se www.skolverket.se och flikarna "Prov och bedömning" – "Bedömningsstöd". Se också aktuell information på Skolverkets hemsida för vilka bedömningsstöd som är obligatoriska och inte.

Bilaga 1: Underlag för bedömning regelbunden kvalitetsgranskning

Vid granskningsbesöket inhämtas information om såväl styrkor som utvecklingsområden inom verksamheten. Värderingarna i detta beslut grundar sig på:

- Åtta lektionsobservationer
- En gruppintervjuer med elever
- En gruppintervjuer med lärare
- En gruppintervju med skolans elevhälsa
- En intervju med rektor.
- Dokumentstudier. Dels de dokument som begärts in från huvudmannen och skolan samt den officiella statistik som finns att tillgå om den aktuella skolan.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens protokoll från besöket för faktakontroll.

Som underlag för bedömningarna har Skolinspektionens utredare använt sig av bedömningsunderlag, vilka är utformade i enlighet med forskning och beprövad erfarenhet. Bedömningsunderlagen beskriver de områden som utredarna ska värdera vid besök på skolenheter. Bedömningsunderlagen är uppdelade i bedömningsområden. Respektive bedömningsområde är sedan nedbrutet till ett antal indikatorer Dessa indikatorer beskriver mer i detalj vad som ska utredas, för att identifiera var skolans styrkor respektive förbättringsområden finns.

Bedömningsområden

Inom respektive område granskas följande delar:

Bedömningsområde 1: I vilken utsträckning leder rektorns lärarnas utveckling av undervisningen och verkar för elevernas lika rätt till en god utbildning oavsett könstillhörighet? Inom detta område granskas hur rektor arbetar med uppföljning och analys, hur skolans arbete med jämställdhet bedrivs, samt hur rektorn leder och organiserar skolans arbete.

Bedömningsområde 2: I vilken utsträckning får eleverna en undervisning som främjar deras möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden? I detta område granskas om undervisningen är målfokuserad, varierad och innehåller aktivt lärarstöd, om eleverna stimuleras och utmanas i undervisningen utifrån sina behov och förutsättningar, samt om eleverna görs delaktiga i undervisningen och i sitt eget lärande.

Bedömningsområde 3: I vilken utsträckning präglas utbildningen av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete? I detta område granskas hur skolan arbetar för att skapa en lugn och trygg miljö där det råder studiero.

Bedömningsområde 4: I vilken utsträckning ges lärarna förutsättningar att säkerställa likvärdighet vid bedömning och betygssättning? I detta område granskas hur skolan arbetar med diskussion, analys och kvalitetssäkring i arbetet med omdömen och betyg.

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida: www.skolinspektionen.se

Bilaga 2: Bakgrundsuppgifter om verksamheten

Skolinspektionen besökte skolenheten den 22 januari 2019 och den 23 januari 2019. Besöket genomfördes av Lena Johansson och Ulf Pantzare.

Ljustorps skola är belägen i Timrå kommun, cirka två mil från Timrå tätort. Verksamheten omfattar totalt 10 elever i förskoleklass och 41 elever i grundskolans årskurser 1–5. Undervisningen är vid Skolinspektionens besök organiserad årskursövergripande i förskoleklass och årskurs 1, i årskurserna 2-3 och årskurskurserna 4-5.

Skolan leds av en rektor, och undervisningen bedrivs av cirka 10 lärare.

Vid Ljustorps skola finns ett elevhälsoteam bestående av skolsköterska, skolkurator och specialpedagoger.